

Posken ja sosiaalityön oppiainepoolin työkokous 15.8.2018

LAPE-hankkeen tutkimuksen esittely

Lapsi- ja perhelähtöinen tieto perhekeskustoimintamallissa

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND
Pohjoisen puolesta – maailmaa varten

Perhekeskustoimintamalli Lappiin
– Integroidut monitoimijaiset palvelut perheille -hanke

UNIVERSITY OF LAPLAND
LAPIN YLIOPISTO

Tutkijatiimi

- Laitinen Merja, professori, sosiaalityö, vastuututkija
 - Kallinen Kati, yliopistonlehtori, sosiaalityö
 - Lantela Lauri, nuorempi tutkija, kasvatustiede
 - Leinonen Jaana, yliopistonlehtori, hallintotieteet
 - Nikupeteri, Anna, tutkijatohtori, sosiaalityö
 - Henna Nurmi, yliopisto-opettaja, hallintotieteet
 - Tuija Turunen, professori, kasvatustiede, erityisesti opettajankoulutus
-
- Hankeaika 2017-2018

Lähtökohta

- Jatkumoa aiempiin hankkeisiin, joita on tehty yhteistyössä Lapin kuntien, järjestöjen ja Pohjois-Suomen Sosiaalialan osaamiskeskuksen kanssa, esim.
 - *Rovaseudun lastensuojelun kehittämiskeskus* -hanke 2005–2007 (Laitinen ym. 2007),
 - *Monitoimijuus koulussa: Yhdessä toimimalla kohti hyvinvoivaa koulua* -hanke 2013–2014 (Lakkala ym. 2014)
 - *Nuoret kokemusasiantuntijoina – tarinasta totta!* (Määttä ym. 2014)
 - *Lasten Kaste Lapissa* (2014–2016)
 - *Ennaltaehkäisevä monitoimijuus: Osallisuus ja syrjäytymisen ehkäisy osaksi koulujen toimintakulttuuria* (Kauppi ym. 2017; Laitinen & Turunen 2016)
 - *Nuorten osallisuus ja sosiaalinen kuntoutus Lapissa 2014–2016* (Romakkaniemi ym. 2018)
- Hankkeiden tulokset korostavat, että lasten, nuorten ja perheiden tarpeisiin vastaaminen edellyttää monitoimijaista sektorirajat ylittävää yhteistyötä.

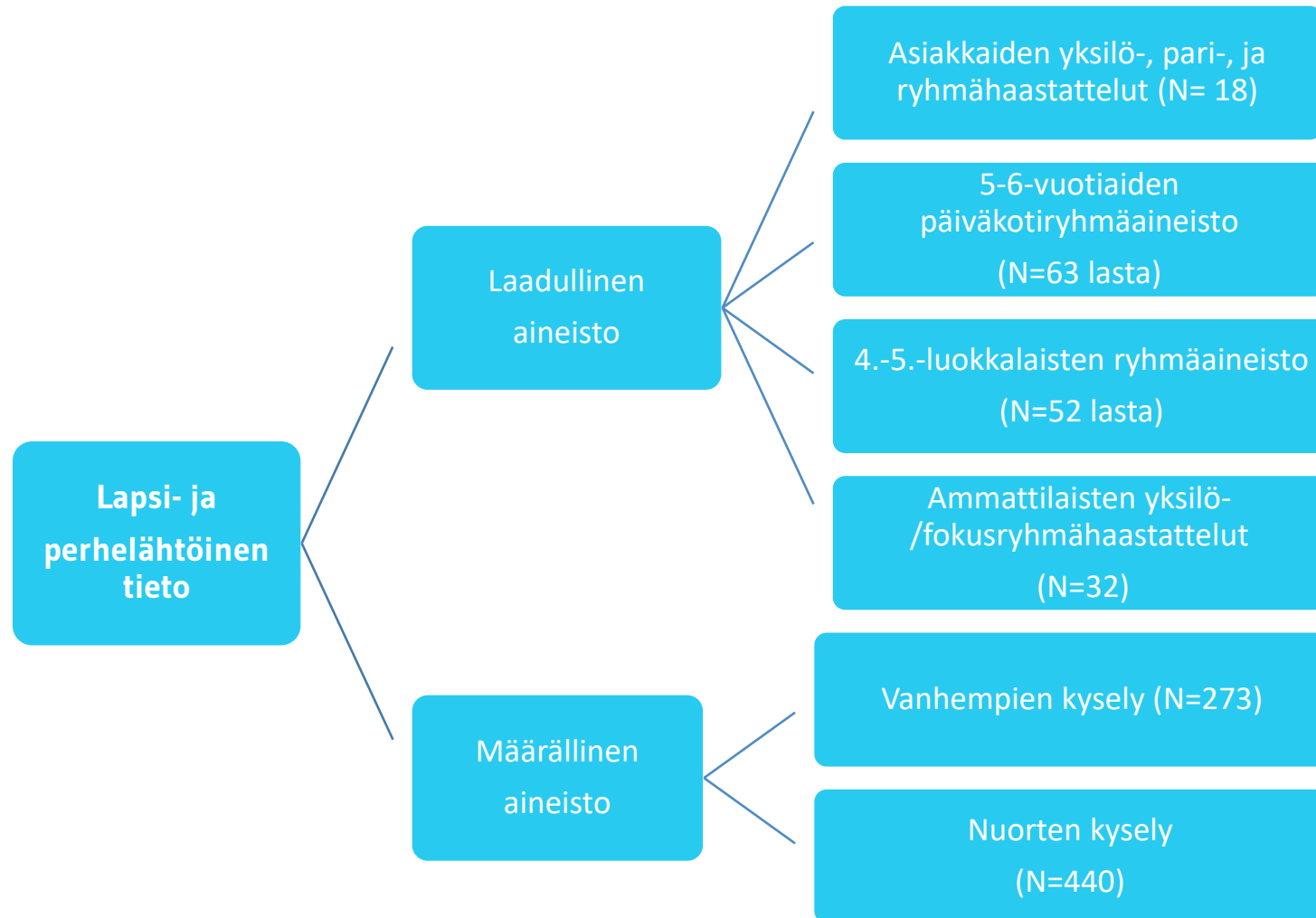
Tutkimuskysymykset

Mitä lapsi- ja perhelähtöiselle tiedolle perustuva sektorirajat ylittävä perhekeskustoimintamalli edellyttää?

Tarkentavat alakysymykset:

- 1) Mitä tietoa lasten ja perheiden palveluosallisuuden toteutuminen edellyttää?
- 2) Mitä tietoa toimivat interprofessionaaliset käytännöt edellyttävät?
- 3) Millaista johtamista interprofessionaalisten käytäntöjen rakentuminen ja vahvistaminen edellyttää? Miten mahdollistetaan ja varmistetaan tietoa jakava ja hyödyntävä yhteistoiminnallisuus eri professioiden välillä?

Tutkimusaineistot

Tuloksia kyselyistä

- Lappilaisten nuorten hyvinvointi- ja osallisuuskysely 2018
 - 9 lk nuoret (15-16 v)
 - N=440
 - Webkyselyn toteutusaika 31.1.-2.3.2018
 - Kyselyn teemat olivat Osallisuus ja vaikuttaminen, Arjen sujuvuus ja koulunkäynti, Perhe- ja kaverisuhteet, Hyvinvointi, sekä Vapaa-aika ja harrastukset.
- Perheiden hyvinvointi- ja osallisuuskysely lappilaisille vanhemmille/huoltajille 2018
 - N=273
 - Webkyselyn toteutusaika? 1.2.-19.3. 2018
 - Kyselyn teemat olivat Osallisuus ja vaikuttaminen lapsi ja perhepalveluissa, Arjen sujuvuus, Perhesuhteet ja tukiverkko, Parisuhde ja erotilanteet, Hyvinvointi, sekä Vapaa-aika ja harrastukset.

Tuloksia kyselyistä

- Noin kolmanneksella nuorista **on näkemys palveluiden kehittämiseen ja halua vaikuttaa** palveluihin
- 40 % nuorista on sitä mieltä, että **nuorten asiantuntijuutta palveluiden kehittämisessä hyödynnetään liian vähän**. 38 % nuorista saa vain harvoin tai ei juuri koskaan tietoa siitä, **miten nuorille suunnattuja palveluita** kehitetään tai miten niiden kehittämiseen osallistutaan.
- Neljännes vanhemmista kokee, ettei **omaa tarvetta ole ymmärretty** ja joka viides, ettei **lapsen tarvetta ole ymmärretty kunnolla** apua tai tukea haettaessa.
- Vastaajien mukaan avun ja tarpeiden kohtaamista **edistäisi entistä ennakkoluulottomampi kuunteleminen ja yhdessä ratkaisujen etsiminen** sekä **parempi perheen yksilöllisyyden ja kokonaistilanteen huomioiminen**.
- 60 % vastaajista on ainakin toisinaan aikaa ja halua palveluiden kehittämiseen.

Tutkimustuloksia

- *Kerättyä, jalostettua, hyödynnettyä? Kokemustieto lapsi- ja perhepalveluiden monitoimijaisessa yhteistyössä*
 - Tutkimuskysymykset
 - 1) Miten lasten ja vanhempien kokemustietoa tuotetaan, jalostetaan ja hyödynnetään lapsi- ja perhepalveluiden monitoimijaisessa yhteistyössä?
 - 2) Mitä johtamiselta edellytetään kokemustiedon aseman vahvistamiseksi?
 - Aineistona 10 johtavan viranhaltijan yksilöhaastattelut ja kaksi esimiehille suunnattua neljän osallistujan fokusryhmähaastattelua

Nurmi, H., Nikupeteri, A., Leinonen, J., Kallinen, K., Lantela, L. & Laitinen, M. (2018): Kerättyä, jalostettua, hyödynnettyä? Kokemustieto lapsi- ja perhepalveluiden monitoimijaisessa yhteistyössä. Artikkelin käsikirjoitus.

- Tutkimustulosten mukaan on tärkeä kiinnittää huomiota lasten ja perheiden kokemustiedon keräämiseen, jalostamiseen ja hyödyntämiseen palveluiden kehittämisessä
 - Asiakkaiden kokemustietoa ei vielä kyetä riittävästi tuottamaan monitoimijaisessa yhteistyössä (ts. heidän tietonsa ei välity tarpeeksi suunnittelutyöhön, päätöksenteon tueksi)
 - Tiedon jalostaminen on kriittinen tekijä kokemustiedon tuottamisessa
- Johtamisella voidaan tukea kokemustiedon tuottamisen prosessia
 - Osallisuuden, monitoimijaisen yhteistyön ja tiedon tuottamisen toimintakulttuurien luominen ja ylläpitäminen
 - Johtamisessa on tärkeää ymmärtää kokemustiedon merkitys ja edistää kokemustiedon systemaattista tuottamista.

Työn alla olevat julkaisut

- *Nuorten osallisuuden kulttuurin kulmakivet* (työotsikko)
 - Tutkimuskysymys: Millaiset tekijät tukevat nuorten osallisuutta monitoimijaisessa yhteistyössä?
 - Aineistona Lappilaisten nuorten hyvinvointi- ja osallisuuskysely (9. lk nuoret, N=440) sekä kolme ammattilaisten (N=14) ja kaksi esimiesten fokusryhmähaastattelua (N=8)
 - Tekstin lähettäminen Nuorisotutkimus-lehteen syyskuun lopussa
- Päiväkotiryhmäaineisto (5-6-v) ja 4.-5. luokkalaisten ryhmäaineisto
 - Aineistot analysoitu alustavasti
 - Tutkimuskysymys vielä avoin
 - Mahdollisesti yhdistettynä muuhun aineistoon
- Asiakkaiden yksilö-, pari- ja ryhmäaineisto (N=18)
 - Tutkimuskysymys vielä avoin
 - Aineiston analyysi aloitetaan elokuussa
 - Mahdollisesti yhdistetään muuhun aineistoon, esim. ammattilaisilta kerättyyn aineistoon

Muita hankkeen tuotoksia

- *Lasten, nuorten ja perheiden osallisuus monitoimijaisen yhteistyön haasteina ja mahdollisuuksina*
 - Osa THL:n julkaisua Miten lastensuojelu uudistuu – kohti maakunnan vastuulla olevia palveluita
 - Teksti parhaillaan työstettävänä
 - Julkaistaan joulukuussa 2018
- Blogitekstin kirjoittaminen LAPE-hankkeen blogiin?
- Opinnäytetyöt
 - Sosiaalityössä hankkeeseen pohjautuva kandidaatintutkielmaryhmä syksyllä 2017 (6 opisk.)
 - Aleksanteri Rahkonen, aikuiskasvatustiede, gradu
 - Kehittäjäasiakkaiden näkökulma
 - Terhi Paldanius, sosiaalityö, gradu
 - Ammattilaisten ja esimiesten näkökulma

Kiitos!

ulapland.fi

Kirjallisuus

Kauppi Arto & Laitinen Merja & Lakkala Suvi & Turunen Tuija (2017). Asiakastiedot ja niiden käyttö sosiaalihuollon ja perusopetuksen yhteistyössä. Oikeus 46(1), 56–77.

Laitinen, Merja & Ojaniemi, Pekka & Tallavaara, Marja-Sisko (2007). "Nyt kuullaan meitä asiakkaita" - Tutkimus kohtaamisesta, tiedosta ja osallisuudesta lastensuojelun työprosesseissa. Lapin yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja. B. Tutkimusraportteja ja julkaisuja 53. Rovaniemi.

Laitinen, Merja & Turunen, Tuija 2016: Jaettua tietoa ja asiantuntijuutta etsimässä. Analyysi tieteidenvälisen opinnäytetyöryhmän yhteisöllisen oppimisen prosessista. Teoksessa Pihlajaniemi, Simo & Haltia, Nina & Ranta, Mette & Saaranen-Kauppinen, Anita & Väänänen, Ilkka (toim.): Opiskelijatutkimuksen vuosikirja: Avoin tiede ja avoin koulutus? Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö Otus. Opiskelijatutkimusverkosto. Helsinki, 1-21. Saatavilla <https://drive.google.com/file/d/0B9L1fvjudy3GYTFZbVZTenBSdk0/view> Viitattu 27.9.2017.

Lakkala, Suvi & Kangas, Hennariikka & Pulju, Marja (toim.) (2014). Yhdessä toimimalla kohti hyvinvoivaa koulua. Koulun toimintakulttuurin kehittäminen monitoimijuuden avulla. Lapin yliopisto. Rovaniemi, 35–47. Saatavilla https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/61832/Yhdess%C3%A4_toimimalla_kohti_hyvinvoivaa_koulua_pdf_A.pdf?sequence=2

Määttä, Tiina & Muranen, Päivi & Liikamaa, Anssi & Björninen, Elina, Lindh, Jari & Linnakangas, Ritva & Mikkonen, Kristiina, Jailo, Rita & Satamo, Iiris & Laitinen, Merja (2015). Selfmie. Digitarinat ja kuvat nuorten kokemustiedon kertojina. Lapin yliopisto. Rovaniemi.

Romakkaniemi, Marjo & Lindh, Jari & Laitinen, Merja 2018: Nuorten aikuisten osallisuus ja sosiaalinen kuntoutus Lapissa. Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 147. Kela. Helsinki.